

Cuộc chiến Iran: Mũi tên nào sẽ quay về?

ISSN: 2734-9195 09:34 02/03/2026

Giữa vòng xoáy leo thang ấy, câu hỏi không chỉ dành cho các nhà lãnh đạo, mà cho cả cộng đồng quốc tế: Liệu nhân loại có đủ trí tuệ để dừng lại trước khi “chiến thắng” trở thành một dạng thua lỗ khác: sâu hơn, dài hơn và khó hàn gắn hơn?

Ngày 28/02, một bước ngoặt mới xuất hiện tại Trung Đông khi Mỹ và Israel tiến hành loạt không kích quy mô lớn vào lãnh thổ Iran. Tehran lập tức đáp trả bằng các đòn tấn công nhằm vào lợi ích của Mỹ và Israel trên toàn khu vực, mở rộng sang các quốc gia vùng Vịnh.

Giới phân tích đặt câu hỏi: *đây chỉ là một đợt “răn đe chiến lược”, hay là khởi đầu cho một cuộc xung đột diện rộng?*

Từ góc nhìn Phật học, mọi cuộc chiến đều bắt đầu không chỉ bằng vũ khí, mà bằng tâm niệm. Và khi tâm đã khởi ý “đi đến cùng”, vòng xoáy nghiệp quả thường không dừng ở một điểm cố định.

Không còn là “Búa đêm”: Một chiến dịch mang tính chiến lược

Một vụ nổ trên vùng biển ngoài khơi Haifa, miền Bắc Israel, sau khi Iran phóng tên lửa. (Nguồn: Reuters)

Nếu chiến dịch “Búa đêm” tháng 06/2025 chủ yếu nhằm vào các cơ sở hạt nhân, thì lần này, tính chất đã thay đổi. Mỹ và Israel phát động các cuộc tấn công phối hợp, phía Mỹ mang mật danh “*Chiến dịch Cuồng nộ*”, phía Israel là “*Chiến dịch Sư tử gầm*”, đánh vào hệ thống bộ phóng tên lửa, hạ tầng tên lửa đạn đạo, trung tâm chỉ huy quân sự và cả các khu vực chính trị trọng yếu.

Bộ trưởng Quốc phòng Israel, Israel Katz, gọi đây là “*cuộc tấn công phủ đầu*” nhằm “*loại bỏ các mối đe dọa đối với nhà nước Israel*”. Trong khi đó, Tổng thống Donald Trump mô tả đây là “*chiến dịch quy mô lớn đang được tiến hành*” nhằm phá hủy năng lực tên lửa của Iran và ngăn chặn Tehran sở hữu vũ khí hạt nhân.

Đáng chú ý, ông Trump nhấn mạnh đây không phải chiến dịch giới hạn, đồng thời kêu gọi người dân Iran lật đổ chính quyền hiện tại. Thủ tướng Benjamin Netanyahu cũng lặp lại quan điểm rằng chiến dịch sẽ tạo điều kiện để người dân Iran “*tự quyết định vận mệnh của mình*”.

Trong Phật học, khi mục tiêu chuyển từ “*vô hiệu hóa mối đe dọa*” sang “*thay đổi cấu trúc quyền lực*”, bản chất xung đột đã vượt khỏi phạm vi quân sự thuần túy. Nó chạm đến tâm lý tập thể, bản sắc dân tộc và nỗi sợ sinh tồn, những yếu tố khó kiểm soát hơn cả tên lửa.

Khi chiến trường chạm vào lớp học

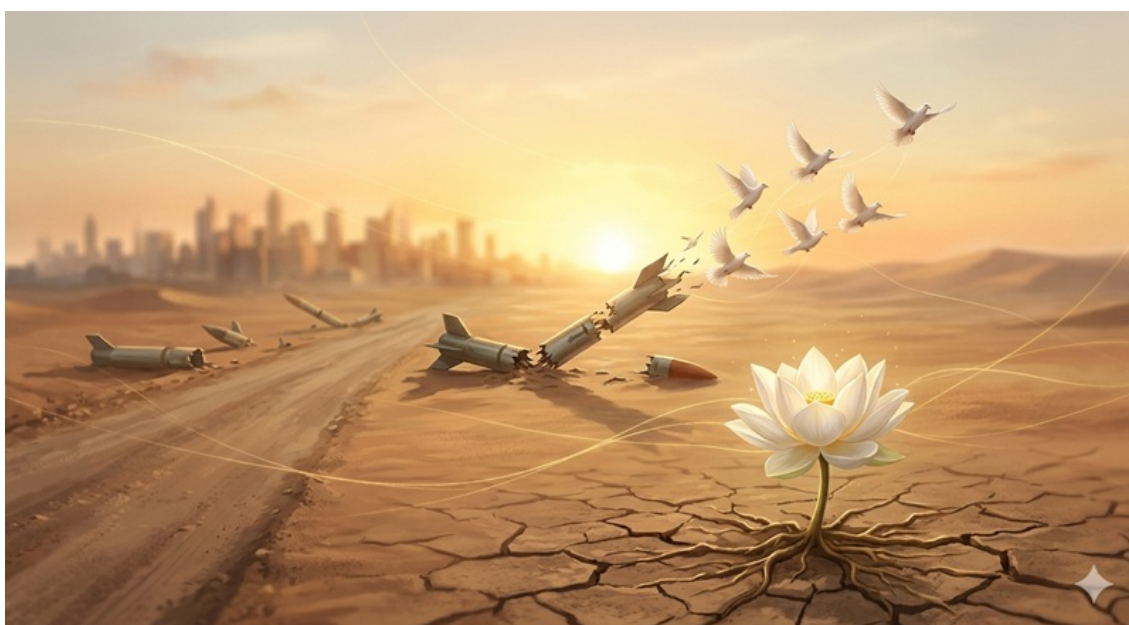
Giữa những tuyên bố chiến lược, một sự kiện gây chấn động: một trường tiểu học nữ sinh tại thành phố Minab bị trúng đạn, khiến ít nhất 51 người thiệt mạng.

Trong bất kỳ cuộc chiến nào, thương vong dân sự luôn là “vết thương đạo đức” khó biện minh. Phật giáo không đứng về phía nào trong tranh chấp chính trị, nhưng luôn đứng về phía sự sống. Mỗi sinh mạng mất đi là một dòng nghiệp chưa trọn, một gia đình tan vỡ, một tương lai bị cắt ngang.

Kinh Pháp Cú dạy: *“Hận thù không thể diệt hận thù, chỉ có từ bi mới diệt được hận thù”*. Khi bạo lực chạm vào trẻ em, câu hỏi không còn là ai đúng ai sai, mà là: nhân loại đang đánh mất điều gì trong chính mình?

Iran và “con bài mở rộng vòng lửa”

Phản ứng của Iran cho thấy xung đột không dừng ở biên giới quốc gia. Tehran phóng tên lửa nhằm vào các nước vùng Vịnh, trong đó có căn cứ hải quân Mỹ tại Bahrain. Đồng thời, lực lượng Houthi tuyên bố nối lại các cuộc tấn công ở Biển Đỏ.

Hình minh họa tạo bởi AI

Iran đã đóng cửa eo biển Hormuz, tuyến vận tải năng lượng huyết mạch của thế giới. Ở đây xuất hiện chiến thuật được mô tả như “*một mũi tên trúng nhiều đích*”: vừa gây áp lực quân sự, vừa tạo đòn bẩy kinh tế, vừa thử thách ý chí chính trị của đối phương. Nhưng theo luật nhân quả, mỗi “**mũi tên**” khi phóng đi không chỉ nhằm vào một đích, mà còn để lại nhiều hệ quả ngoài dự tính.

Trong giáo lý duyên khởi, không có hành động nào tồn tại đơn lẻ. Một quyết định quân sự tại Tehran có thể làm rung chuyển thị trường năng lượng ở châu Âu, một tuyên bố tại Washington có thể khiến người dân vùng Vịnh sống trong bất an. Mọi sự kiện đều đan xen trong mạng lưới nhân duyên toàn cầu.

Ngắn hạn: Ai kiệt sức trước?

Theo các nguồn tin, từ giữa tháng 02/2026, giới chức Mỹ đã chuẩn bị cho “các chiến dịch kéo dài nhiều tuần”. Điều này cho thấy đây không phải là đòn trừng phạt đơn lẻ, mà có thể là một quỹ đạo chiến lược dài hơi.

Câu hỏi then chốt: Iran có duy trì được năng lực phản công đủ mạnh để buộc Mỹ và Israel phải thu hẹp mục tiêu hay không? Nếu Tehran suy yếu nhanh chóng, chiến dịch có thể mở rộng sang mục tiêu làm sụp đổ toàn diện cấu trúc quyền lực tại Iran. Nếu không, nguy cơ sa lầy và leo thang sẽ tăng cao.

Trong kinh điển, **Đức Phật** từng cảnh báo về tâm lý “thắng - thua”:

“Thắng làm sinh hận thù, bại trận chịu khổ đau.

Người buông cả thắng bại, an lạc giữa đời này”.

Khi các bên bước vào cuộc chơi với tâm thế “đi đến cùng”, ranh giới giữa chiến thắng và tổn thất thường trở nên mờ nhạt. Một bên có thể đạt mục tiêu quân sự, nhưng mất uy tín đạo lý. Một bên có thể giữ được thể diện chính trị, nhưng tổn thất nhân mạng và kinh tế kéo dài nhiều thế hệ.

Trung Đông và bài học Trung đạo

Trung đạo không phải là thái độ đứng giữa để thỏa hiệp với sai lầm, mà là khả năng nhìn thấy hệ quả dài hạn của hành động ngắn hạn. Trong bối cảnh hiện nay, mọi quyết định đều chứa mầm mống của leo thang.

Nếu mục tiêu là an ninh, thì an ninh bền vững không thể chỉ dựa vào ưu thế hỏa lực. Nếu mục tiêu là tự do cho người dân, thì tự do không thể nảy sinh từ đổ nát và sợ hãi. Và nếu mục tiêu là rắn đe, thì rắn đe kéo dài thường chuyển hóa thành đối đầu cấu trúc.

Lịch sử Trung Đông nhiều lần chứng kiến những chiến dịch được khởi động với tuyên bố “giới hạn”, nhưng kết thúc bằng nhiều năm bất ổn. Từ góc nhìn Phật học, điều đáng sợ không chỉ là chiến tranh, mà là tâm lý bình thường hóa chiến tranh: xem **bạo lực** như công cụ tất yếu của chính trị.

Lời kết: Mũi tên nào sẽ quay về?

Xung đột lần này cho thấy một thế trận phức tạp: Mỹ và Israel muốn rút ngắn thời gian chiến dịch, Iran muốn kéo dài đủ để gây tổn thất buộc đối phương phải lùi bước. Mỗi bên đều tính toán lợi thế, điểm yếu và “con bài mạnh nhất”.

Nhưng giữa những tính toán đó, hàng triệu người dân bình thường, từ Tehran đến Tel Aviv, từ Manama đến Dubai mới là những người phải sống trong bất an từng ngày.

Trong giáo lý nhân quả, không có hành động nào không để lại dấu ấn. Một mũi tên có thể trúng nhiều đích, nhưng cũng có thể mở ra nhiều tầng hệ quả vượt ngoài kiểm soát.

Giữa vòng xoáy leo thang ấy, câu hỏi không chỉ dành cho các nhà lãnh đạo, mà cho cả cộng đồng quốc tế: *Liệu nhân loại có đủ trí tuệ để dừng lại trước khi “chiến thắng” trở thành một dạng thua lỗ khác: sâu hơn, dài hơn và khó hàn gắn hơn?*

Tác giả: **Thường Nguyên**

Nội dung tham khảo: Bài viết “Điểm nóng Iran: Mỹ sử dụng chiến thuật 'một mũi tên trúng nhiều đích', Israel sẵn sàng đi đến cùng, Tehran bị 'bắt bài', mối lửa xung đột lan rộng”. Nguồn link: <https://baoquoc.vn/diem-nong-iran-my-su-dung-chien-thuat-mot-mui-ten-trung-nhieu-dich-israel-san-sang-di-den-cung-tehran-bi-bat-bai-moi-lua-xung-dot-lan-rong-364269.html>